

BILAGA 2

En beskrivning av bakgrundsfaktorer

Utbildning

Den högsta uppnådda utbildningsnivån i slutet av år 2018 hämtades från Statistiska Centralbyrån, i enlighet med svensk utbildningsnomenklatur (SUN). För analyserna delade vi in de svarande i två grupper beroende på om de hade en universitetsutbildning (*universitetsutbildning <3 år, universitetsutbildning ≥3 år, forskarutbildning*) eller inte (*enbart grundskola, gymnasium, eller motsvarande*).

Socioekonomisk position

Uppgifter om huvudsysselsättning/yrke låg till grund för en klassificering enligt ”Socioekonomisk indelning” (SEI) i enkäten 2018. SEI är en klassifikation som i huvudsak baseras på uppgifter om individers yrken utifrån deras huvudsysselsättning, samt information om arbetsuppgifter, ansvar och ställning, samt den grad av utbildning efter grundskolan som normalt krävs för att utföra det yrke som en person arbetar med (för vidare detaljer om SEI, se SCB, 1982:4). De huvudsakliga kategorierna i SEI är arbetare och tjänstemän, vilka användes i denna rapport. Det ingår ej facklärd med mindre än två års utbildning i gruppen arbetare, och facklärd med minst två års utbildning. I gruppen Tjänstemän så ingår det lägre tjänstemän med både mindre än två års utbildning och två års utbildning efter grundskolan, tjänstemän på mellannivå med minst tre års utbildning men mindre än sex års utbildning efter grundskolan, samt högre tjänstemän och personer med ledande befattningar med minst sex års utbildning efter grundskolan. En indelning i arbetare och tjänstemän kan emellertid inte göras för företagare och fria utövare. Företagare och lantbrukare utgör därmed en egen separat kategori, som inte användes i analyserna av gruppkillnader.

Yrke

Uppgifterna om huvudsysselsättning/yrke låg också till grund för en klassificering i enlighet med Standard för Svensk Yrkesklassificering (SSYK, SCB, 2012). Yrkena delades in i sex olika grupper för analyserna.

Den första gruppen; ”yrken med potential för ett distansarbete”, har gjorts baserat på en amerikansk studie och analys av 1 000 yrken. Den avser ifall arbetsuppgifter skulle kunna utföras på distans utifrån yrkenas arbetsbeskrivningar (27), samt en översättning av denna klassificering till svenska förhållanden och klassificeringssystem, dvs SSYK4-2012 (28). Därefter indelades de svarande i tre olika grupper med fokus på människoservice: vården/omsorgen, grundskolan/barnomsorgen, och annan människoservice. En grupp fanns också med och inkluderade yrken med ett fokus på materiell tillverkning. De övriga yrkesgrupperingarna (i gruppen övriga) ingår inte bland de yrkena med en hög potential för distansarbete, och inte bland yrkena med ett fokus på människoservice (*vården/omsorgen, grundskolan/barnomsorgen, eller annan människoservice*) även benämnt som kontaktyrken, utifrån yrkesinriktning samt kvalifikationsnivå.

Nedan följer exempel på yrken som ingår i respektive yrkesindelning.

Yrken med en potential för distansarbete

Det ingår bland annat ledningsbefattningar och kunskapsarbeten i denna grupp, som i regel kräver en högre utbildning men där arbetet inte kräver en fysisk närvaro, såsom; *Planerare och utredare, Kontorsassistenter/sekreterare, Redovisningsekonomer, Företagssäljare, Mjukvaru- och systemutvecklare, Ekonomiassistenter, Socialsekreterare, lednings och organisationsutvecklare, Medicinska sekreterare, vårdadministratörer med flera, Inköpare och upphandlare, Övriga verksamhetschefer inom samhällsservice, nivå 2, Banktjänstemän, Övriga administrations- och servicechefer, nivå 2, Controller, Informatörer, kommunikatörer och PR-specialister, Avdelnings- & enhetschefer inom hälsa och sjukvård, nivå 2, Personal- och HR-specialister, Systemanalytiker och IT-arkitekter med flera, Rektorer, nivå 2, Bibliotekarier och arkivarier, Marknadsanalytiker och marknadsförare med flera, Inköps-, logistik- och transportchefer, nivå 2, Lärare i yrkesämnen, Driftchefer inom bygg, anläggning och gruva, nivå 2, Löne- och personaladministratörer, Revisorer med flera, Övriga pedagoger med teoretisk specialistkompetens, Försäkringssäljare och försäkringsrådgivare, Civilingenjörstrycken inom elektroteknik, IT-chefer, nivå 2, Säljande butikshefer och avdelningschefer i butik, Försäljnings- och marknadschefer, nivå 2, Universitets- och högskolelektorer, Verkställande direktörer med flera, Övriga utbildare och instruktörer.*

Yrken med fokus på Vården och omsorgen

Det ingår i denna grupp personer som arbetar operativt i verksamheten och direkt med patienter, klienter, elever/barn och så vidare (*såsom; vårdare, undersköterskor, sjuksköterskor, och läkare*), snarare än de yrkesgrupper som har ledningspositioner inom dessa verksamheter.

Yrken med fokus på Grundskolan och barnomsorgen

Det ingår i denna grupp personer som arbetar operativt i verksamheten och direkt med patienter, klienter, elever/barn och så vidare (*såsom; grundskolelärare, undersköterskor, sjuksköterskor, och läkare*), snarare än de yrkesgrupper som har ledningspositioner inom dessa verksamheter.

Yrken med fokus på "annan människoservice"/andra kontaktyrken

Detta inkluderar yrken med fokus på till exempel försäljning, administration, säkerhet/bevakning, hotell, restaurang, resebranschen (*primärt SSYK områdena 4–5, som kräver mindre än 2 års utbildning, och som ej klassificerats i ovan nämnda kategorier, samt ett fåtal serviceyrken inom SSYK områdena 8–9*).

Yrken med fokus på en materiell tillverkning, processer, förvaltning, och skötsel

Detta inkluderar till exempel yrken inom byggverksamhet och tillverkning, maskinell tillverkning och transport, lantbruk, trädgård, skogsbruk och fiske, samt yrken med krav på en kortare utbildning eller introduktion (*SSYK områdena 6–9, som kräver mindre än 2 års utbildning*).

Övriga yrken

Detta inkluderar till exempel yrken med högre utbildningskrav (*SSYK områdena 1–3, som kräver 2-4+ års eftergymnasial utbildning*) inom olika yrkesinriktningar, och som ej tydligt faller inom och klassificerats i någon av kategorierna ovan. Avseende kvalifikationsnivån är gruppen mest lik yrkesindelningarna 1–3, som innefattar yrken som kräver en högskoleutbildning.

Det är noterbart att yrkesindelningarna i föreliggande studie, utifrån mer respektive mindre möjligheter till distansarbete, visar på en god överensstämmelse med svaren på frågorna om distansarbete för olika yrkesgrupperingar i arbetskraftsundersökningarna (AKU) som genomförs av Statistiska Centralbyrån. Över 90 % inom hälso- och sjukvården svarade exempelvis i juni 2020 att de inte arbetat hemifrån den senaste veckan (*Statistiska centralbyrån, pressmeddelande, 2020-10-26*). Förekomsten av distansarbete var likaså låg för de andra yrkesgrupperna som inte klassificerats ha en god potential för distansarbete i föreliggande studie, inklusive yrken inom utbildning (*där grundskola ingår*), yrken inom mänskliga tjänstesektorn (*inkl. hotell och restaurang, handel*), samt yrken inom tillverknings-, bygg- och transportsektorerna (*Statistiska centralbyrån, pressmeddelande, 2020-11-26*). De grupper i AKU, som i stället rapporterade en högre förekomst av distansarbete, är yrken inom information och kommunikation, finansiell verksamhet, och offentlig förvaltning med mera (*Statistiska centralbyrån, pressmeddelande, 2020-11-26*). Dessa typer av yrken ingår också i yrkesgruppen med en god potential för distansarbete i föreliggande studie.